

“El lliure mercat és indispensable”

El ministre rus de Desenvolupament Econòmic i Comerç, German Gref, discuteix la destrucció de la companyia petrolera russa Lukos, ens transmet el temor que li inspira el retorn d'un estat autoritari i explica la relació que té amb el president rus Vladímir Putin.

El president del Banc Europeu de Reconstrucció i Desenvolupament (BERD), Jean Lemierre, va dir, no fa gaire, que Rússia està en una cruïlla, i que el país podria enfrontar-se amb una renacionalització i amb el ressorgiment d'un estat autoritari. En quina direcció va el vostre país?

—Doncs va cap allà on camina qualsevol societat civilitzada: cap a Europa. El que passa és que hem agafat el camí més llarg.

—De fet, sembla que heu fet un salt enrere cap a una economia controlada des de l'estat.

—La transformació encara no s'ha completat. Encara som en un procés de privatització. El president va dissenyar les línies de l'economia russa l'any 2000. Anem cap a un sistema de competència oberta i diversificada, i ens basem en el principi de llibertat econòmica per als ciutadans russos. L'estat ha de privatitzar qualsevol empresa destinada a traure rendiments. La responsabilitat de l'estat serà la de centrar-se a establir les condicions i les regles de joc aplicables a tothom.

Estic d'acord amb el punt de vista de Ludwig Erhard, segons el qual hi hauria d'haver tota la llibertat de mercat possible, i tota la intervenció estatal necessària.

—Però les condicions actuals són exactament les contràries. El de la companyia petrolera Lukos és el més conegut dels casos en què el Govern s'ha apoderat de la propietat privada. Hi ha un altre exemple: VimpelCom, un proveïdor de telefonia que ha estat

privat dels seus poders per la hisenda russa.

—Va haver-hi un temps en què les companyies no pagaven la major part de la responsabilitat fiscal que els corresponia. La cultura fiscal s'ha desenvolupat darrerament. Ara encestem un tercer estadi: l'estat comença a supervisar el comportament fiscal de les empreses amb molta més cura que abans. Al meu parer, aquesta tasca no es fa bé. Hauríem de retallar les competències de les autoritats fiscals a l'hora d'interpretar la llei segons els convé.

—El problema és que sempre quedarà una certa impressió d'arbitrarietat governamental. El responsable de Lukos Oil, Mikhaïl Khodorkovski, fou detingut i empresonat gairebé a boca de canó. En canvi, Roman Abramovix, propietari de la Sibneft Oil Company, el multimilionari que va inventar el model de minimització dels impostos, continua gastant-se els milions (en benefici del seu equip de futbol, el FC Chelsea, per cert).

—Bé, jo posaria Khodorkovski al capdamunt de la llista. Ha anat més enllà de tots els altres. No en conec els detalls, però. Admetreu que és gairebé impossible enxampar tothom. N'hi ha que tenen més sort que d'altres.

—I per què no fa el que hauria de fer, el president, és a dir, adreçar-se als que es van beneficiar de les privatitzacions de la dècada dels noranta, tot dient-los: us tornarem els diners i tornarem a començar tot el procés; vendrem les empreses al preu real —en comptes d'inventar-se càrrecs per evasió d'impostos,

El ministre de Desenvolupament Econòmic i Comerç rus, German Gref, a la dreta, en una trobada recent amb el president rus Vladimir Putin. Gref és un dels polítics que més ha batallat per la consolidació del lliure mercat a Rússia.

amb efectes retroactius, una pràctica que ha criticat el Consell d'Europa, i en comptes, també, d'exercir pressió sobre advocats i testimonis.

—L'any 1917 ja vam tenir problemes d'expropiacions, i tothom sap el resultat d'aquest conflicte. Fins a la fi del segle passat, el nostre país encara estava mirant de trobar una eixida a un sistema econòmic distorsionat. Si tornàrem a furtar a la gent la propietat una altra vegada, hauríem d'enfrontar-nos amb una revolució. Aquest enfocament no és l'adequat.

—Voleu dir amb això que el Govern rus no practicarà una revisió generalitzada dels milers de milions en propietats que es van privatitzar durant l'era Ieltsin?

—Tenim tretze grans companyies petrolieres, i no podem llevar-los els actius de colp. No és l'enfocament correcte. Hem canviat la legislació fiscal perquè els siga molt més difícil d'evadir-se. Les que no se sotmetran

“Tenim tretze companyies petrolieres i no podem llevar-los els actius d'un colp”

a la llei, l'estaran violant, per tant, rebran el càstig que els pertoque.

—Vau calcular les conseqüències negatives de l'afer Iukos?, el declivi de les inversions, l'augment de l'èxode del capital fins, almenys, 9.000 milions de dòlars?

—Això últim no és del tot atribuïble a l'afer Iukos. Però sí que va generar altres conseqüències negatives.

—I en vau prendre nota?

—I tant que en vaig prendre! No hi podia fer res, però. Al capdavant, el Govern havia d'oferir una solució lògica a tot. Potser l'enfocament que vam triar no era el més encertat. El clima d'inversions no se n'hauria d'haver perjudicat fins a aquell punt.

Però això anava més enllà de la meua responsabilitat.

—Potser el president pensa: per què necessitem un clima d'inversions determinat, si tothom es baralla pel nostre petroli?

—No, el president sap perfectament que això no és suficient. Ara, no estic segur de si ho saben les autoritats fiscals.

—En el cas de Juganskneftegas, el centre neuràlgic de la corporació Iukos, havíeu reclamat que l'adquirira un inversor privat i, malgrat tot, la joia de la corona de la indústria de la Sibèria occidental va ser renacionalitzada, finalment. Amb aquesta decisió estàveu enviant alguna mena de missatge?

German Gref

German Gref, d'origen alemany, va nàixer al Kazakhstan.

El ministre rus de Desenvolupament Econòmic i Comerç, German Gref, de quaranta-un anys, es va donar a conèixer com a defensor del lliure mercat, a la dècada dels noranta, quan bona part de la Unió Soviètica es va privatitzar. Durant aquell boom, va conèixer el futur president Vladímir Putin a Sant Petersburg. Es va traslladar a Moscou l'any 1998, on treballava per al Govern i, dos anys més tard, Putin el va triar per encapçalar un consell sobre economia russa i comerç. Gref va nàixer al Kazakhstan, perquè és allà on els seus pares, que eren alemanys, van ser enviats l'any 1941.

—Espere que no. Faré tots els possibles per garantir que aquest no serà un model a seguir. Crec que és un error incrementar la participació estatal en les indústries competitives. Els estats no ho fan gaire bé, això de gestionar negocis d'una manera eficient. En canvi, el sector privat rus ha demostrat que sí que n'és, d'efectiu. La productivitat dels sectors en què el Govern ha establert condicions competitives ha augmentat considerablement.

—Però el gegant de l'electricitat, que està en mans de l'estat, JES, encara existeix, i Gazprom està en procés de conversió en l'empresa de l'energia més gran del món, malgrat que preteníeu exactament el contrari. Fins a quin punt no ha estat una bufetada, per a vós?

—Bé, no us en puc donar xifres concretes. Evidentment que és una reculada, per a mi. Les reformes no comencen fins que a les empreses no els manquen diners, i això és aplicable a l'afer Gazprom.

—Els alts preus del petroli i del gas natural indiquen el final de les reformes russes?

—Bé, té el seu cantó positiu, és clar. Els ingressos garanteixen a l'estat els fons necessaris per encetar reformes socials sense ferir excessivament els contribuents. És clar que les empreses que han acumulat molts diners no són gaire favorables a les reformes. No necessiten la transparència per a res. Com menys transparent és el sistema, més màniga ampla tenen per fer el que vulguen amb els diners.

—Pel que fa a les reformes socials poc doloroses: els jubilats encara es manifesten contra la legislació aprovada a començament d'any, que eliminarà els beneficis socials. Era necessària, aquesta mesura, tenint en compte que Rússia té, actualment, unes reserves d'or i de divises de 120 mil milions de dòlars?

—Aquesta reforma era extremadament difícil d'implantar. Hi havia quaranta milions de persones que rebien aquesta mena de beneficis. Pel sol fet d'haver treballat quinze anys, la gent rebia la qualificació d'"empleat desitjable". Això significa que podien deduir un 50% de la renda. Tots els jubilats tenien el transport públic gratuït. La situació era insostenible. Ara, en comptes d'això, els paguen. La gent dels pobles està contenta amb aquest sistema, però no la gent de la ciutat, que ara han de pagar més pel transport del que rebien a canvi. Per això hi ha hagut tant de descontentament públic.

—Vau atribuir-vos bona part de la culpa que aquesta reforma no funcione. Per què?

—Perquè aquestes reformes haurien d'haver arribat acompanyades d'una investigació a fons, però no ho vam fer, i això és culpa nostra.

—Era demanar-los massa, als de la KGB, acostumats a enfocar-ho tot des del punt de vista d'una conspiració?

—No, no és així. De fet, és tot al contrari. Hauríem d'haver introduït el programa com se sol fer: amb una gran propaganda que l'acompanyaria. El pla estava destinat a fracassar, perquè de bon començament l'únic que va generar fou histèria. La segona errada fou que no totes les regions s'hi incorporaren. Setze regions van optar per continuar amb el vell sistema. Llavors, la gent de les regions en què sí que s'havia aplicat la reforma es va sentir malament, i això va generar les queixes públiques.

—Ara, heu hagut de prometre moltes més coses, en compensació, del que l'estalvi us permet, amb una inflació galopant.

—No, les coses no van tan de pressa, al meu país. Les despeses d'avui no són, necessàriament, la inflació de demà. No funciona així. Els efectes es noten molt més tard. Els motius reals són que, per aconseguir els diners, les regions haurien de pagar-ne la compensació i augmentar els impostos municipals i els preus del transport públic. Per això la inflació va arribar al 2,5%, només durant el mes de gener. No és una inflació monetària.

—De tota manera, ja no hi ha beneficis, tot és més car i la gent està enfadada perquè no entén la finalitat de les reformes.

—Teniu raó. Les regions haurien d'haver anat més amb compte amb l'augment dels preus. Els monopolis governamentals sobre el transport públic local s'han de desmantellar. Un dels governadors va augmentar un 50% el preu del transport. Ja li vaig dir que el que havia de fer era baixar el preu dels bitllets.

—De moment, els governadors russos seran nomenats pel president. Això els farà més servicials?

—Sense dubte, serà més fàcil aplicar les reformes.

—Voleu dir amb això que accepteu la "democràcia controlada" com a mitjà

“Crec que és un error incrementar la participació estatal en les indústries competitives”

per aconseguir determinats objectius? I, si és així, fins quan hauria de durar aquest control?

—No puc dir fins quan. Aquest sistema talla la relació directa entre els governadors i la gent, a més de perjudicar greument la democràcia. També pense que farà mal a l'economia, a la llarga.

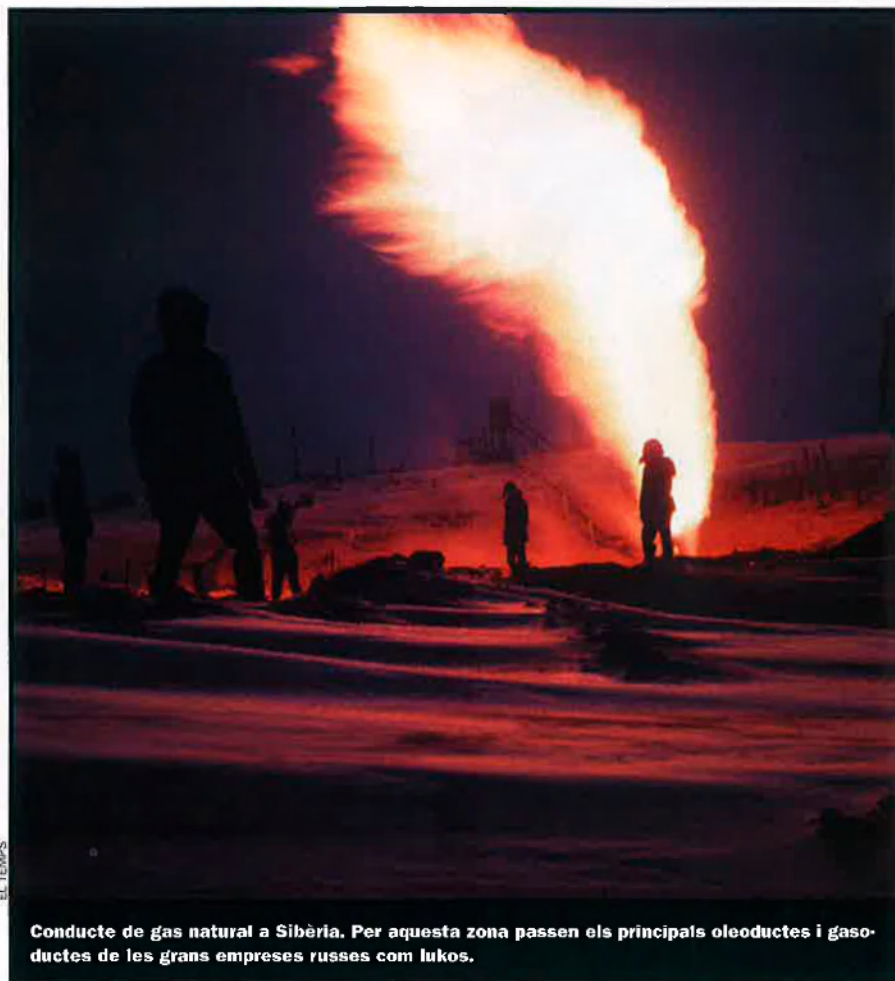
—Cap a la fi del 2004, va reunir-vos amb els americans a Zuric, per negociar l'entrada de Rússia a l'Organització Mundial del Comerç. Es farà realitat, aquest projecte?

—Espere que sí. A més del petroli i del gas, tenim moltes altres coses per vendre. Una economia basada només en un aspecte determinat és massa fràgil. No hauríem de continuar així. El que hem de fer, amb vista al futur, és ser molt rigorosos amb el respecte a les normes de l'economia global. Tenim un gran potencial, fins i tot en innovació de tecnologies de la informació. Tenim, també, uns joves amb molt de talent, però el problema és que molts dels nostres professors formen part de l'antiga escola. Encara associen el contacte amb altres països amb la conspiració i amb l'espionatge, i transmeten tota aquesta porqueria als caps dels joves.

—El creixement econòmic de Rússia ha disminuït. No és hora de dir al president que l'objectiu de duplicar el producte exterior brut en el termini de deu anys és poc realista?

—Jo ja ho he dit unes quantes vegades, fins i tot quan la nostra economia encara creixia al ritme d'un 7,1%, l'any 2004. Cal diversificar l'economia russa: aquest és l'objectiu a mitjà termini del programa que acabe de presentar al Consell de la Federació. Hem fet una estimació segons la qual podem duplicar el PEB cap al 2012 o 2013. Em critiquen sovint per no accelerar el creixement de l'economia de manera que assolim aquest objectiu l'any 2010. Ateses les condicions actuals, però, això no és realista. Si algú sap com fer-ho, estic disposat a cedir-li el lloc.

—El conseller presidencial Illarionov us va donar suport públicament, dient que la nacionalització de les indústries

Conducte de gas natural a Sibèria. Per aquesta zona passen els principals oleoductes i gasoductes de les grans empreses russes com Lukoil.

principals no ha donat els resultats que s'esperaven. De seguida el van substituir com a representant de Putin a les reunions del G8. És que el vostre president no sap rebre consells?

—A Illarionov, simplement, li van assignar una altra funció. Ja fa cinc anys que hi diu la seua. No hi ha gaires presidents d'altres països que aguantarien uns consellers opositors com ell. Igor Shuvalov és l'enviat actual al G8, en representació de Rússia, i és igual de liberal que Illarionov.

—Però molt menys poderós.

—Sí, teniu raó. Jo també sóc dels que hi dic la meua. Però no ho faria tan directament com Illarionov.

—Si esteu a favor de la privatització, i no de la nacionalització, i si discrepeu amb la designació de governadors, com és que encara no heu dimitit, o no heu dit que les coses caminen per la direcció equivocada?

—Faig saber les meues opinions al president. M'escolta i segueix el nostre consell, de debò.

—En quin sentit, per exemple?

—Putin no està completament a favor de la nacionalització de les empreses, com suggeríeu fa un moment. Acabem d'aprovar un programa de privatitzacions que eliminarà els monopolis de 2.000 empreses, incloent-n'hi unes quantes de molt importants. Per exemple, el 75% d'accions de Svjasinvest, la companyia que controla la xarxa telefònica del país, s'haurà de vendre. I Putin ha aprovat aquest pla.

—Després de la xarada de Juganskneftegas, que ha estat lliurada directament a Rosneft, una empresa de propietat estatal, us deuen haver plantejat de dimitir...

—Deixeu-me que em reserve l'opinió en aquest afer. Potser recordareu l'ex primer ministre Víktor Txernomir

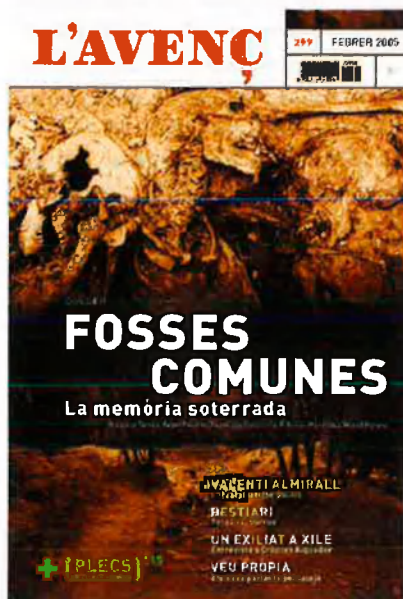
Manifestació comunista de l'1 de maig del 1999 a Sant Petersburg. A la pancarta es pot llegir "Treballadors del món, uniu-vos".

Fosses comunes

febrer de 2005

L'excavació de fosses de la guerra civil espanyola, iniciada recentment, significa un pas important en la reparació de la dignitat d'unes víctimes que el franquisme va humiliar i que la transició democràtica va deixar en l'oblit. A Catalunya, on s'és a punt d'aprovar una normativa sobre l'obertura de fosses, el debat s'ha centrat en dues opcions diferents: l'exhumació forense o l'excavació arqueològica.

L'Avenc, Consell de Cent, 278, 1r 2a
08007 Barcelona - Telèfon 93 488 34 82
lavenc@lavenc.com / www.lavenc.com

mirdin, que deia una cosa molt típicament russa: "Volíem fer-ho millor, aquesta vegada, però l'*status quo* ha prevalgut." La nostra branca executiva hi té la mà trencada, a l'hora de transformar les millors idees en quelcom irrecognoscible per als autors d'aquestes mateixes idees.

—Quines altres fites voleu aconseguir?

—L'únic que puc fer és anar endavant i argumentar de la millor manera que sé les accions que emprenc, explicar per què crec que la privatització és necessària, que el lliure mercat i la llibertat en general són indispensables i que només pot haver-hi persones lliures en economies de mercat.

—Us heu posat un límit, més enllà del qual no aguantaríeu més en el càrrec?

—El meu límit és el president. Crec en Putin.

Els autors de l'entrevista són els caps de redacció de 'Der Spiegel' Walter Mayr i Joachim Preuß.

© Der Spiegel

Traducció: Maite Insa

I al març...

Catalunya amb Europa. Més enllà d'Espanya

núm.
300